

Benjamin Kruithof & Marco Sanna

Winnaar George Enescu International Competition 2022

Ludwig van Beethoven
(1770 – 1827)

Sonate nr 4 in C opus 102 nr 1
Andante – Allegro vivace
Adagio – Tempo d'Andante – Allegro
vivace

Johannes Brahms
(1833 – 1897)

Feldeinsamkeit
Wie Melodien zieht es mir
Liebestreu
Minnelied

Sergej Rachmaninov
(1873 – 1943)

Cellosonate in g opus 19
Lento – Allegro moderato
Allegro scherzando
Andante
Allegro mosso

Programmatoelichting

Het is 1815. Beethoven is 44. Hij brengt de zomer door op Jedlersee, het landgoed van gravin Marie von Erdödy. De ongehuwde Beethoven vindt in de gravin een liefdevolle kameraad. De gravin is gedeeltelijk verlamd aan haar benen, zij en de toen al dove – wat een lot voor een componist – Beethoven begrijpen elkaar. Te gast is ook de cellist Joseph Linke. Hij is een bekende van Beethoven, in Wenen zagen ze elkaar regelmatig: ‘Herr von Linke, cellovirtuoos, doe me het genoegen zo vroeg als je wilt maar niet later dan half acht bij me te komen ontbijten,’ schreef Beethoven hem in die dagen. ‘En breng ook een cellostok mee want ik heb iets met je te bespreken.’

Wat dan? In Jedlersee schrijft Beethoven twee sonates voor hem, zijn nrs 4 en 5. Bijzondere muziek. ‘Freye sonate’, noemde Beethoven de Vierde. Dat is geen woord te veel. De beide sonates luiden zijn laatste scheppingsfase in die zou culminereren in zes visionaire strijkkwartetten. Zijn stijl wordt abstracter, zijn uitdrukkingwijze compact. De emoties zijn diep maar komen pas los na zorgvuldig en veel luisteren. Geen gemakkelijke muziek, die vooruitwijst naar de toekomst, naar de Romantiek en zelfs verder.

Die gevoelens van bevreemding las je ook in een verder nog milde bespreking in de *Allgemeine musikalische Zeitung*: ‘Ze ontlokken de meest onverwachte en ongebruikelijke reacties, niet alleen vanwege hun vorm maar ook door de manier waarop de piano wordt

gebruikt [...] We hebben nooit warm kunnen lopen voor deze twee sonates; maar deze composities zijn misschien de noodzakelijke schakel in de ketting van Beethovens werken met de bedoeling ons met de vaste hand van de maestro te leiden naar hij ons wil hebben.’

De Vierde sonate heeft maar twee delen. Die allebei weer uit twee gedeelten bestaan. Eigenaardig. Maar men begreep. En begrijpend was waarschijnlijk ook de gevoelige gravin von Erdödy, aan wie Beethoven zijn laatste twee cello sonates opdroeg.

Brahms

Volgt een klein, lyrisch intermezzo. Vier liederen van Brahms, bewerkt voor cello en piano. Het derde ervan is het bekendst; Brahms verwerkte het ook in zijn *Tweede vioolsonate*.

Rachmaninov

Hoe zwart een depressie kan zijn, wist Sergej Rachmaninov maar al te goed. Het heeft niet veel gescheeld, of dit grote talent zou na zijn fatale opus 13 nooit meer een noot hebben geschreven. Dat werk met het ongeluksgetal 13 was zijn Eerste symfonie, en zelden in de muziekgeschiedenis is een werk bij zijn première onsmakelijker behandeld. De dirigent was stomdronken, de musici onwillig, de uitvoering dus beroerd, de critici gruwelijk venijnig en de componist, de nog maar 23-jarige componist... Die had na een paar repetities de uitvoering niet eens meer afgewacht maar zijn

betrekkelijke heil gezocht in de donkere achterafstraatjes van Sint-Petersburg. Na die verschrikkelijke première volgden voor Rachmaninov jaren van lethargie, van voor zich uitstaren, reizen ter afleiding, het afzeggen van opdrachten. Tot een hypnotiseur verlossing bracht. 'U zult een pianoconcert schrijven. Het zal goed worden, u zult er goed en prettig aan werken...' Dat werd het beroemde *Tweede pianoconcert*, het begin van Rachmaninovs echte bloei als componist.

Alsof er al die jaren ergens onbewust muziek had gebroeid in de krochten van zijn ziel, vloeiden er nu onmiddellijk nieuwe grote composities uit zijn pen. De sluis stond open; met nieuw elan ging de pas 28-jarige weer aan het werk. Direct na het *Tweede pianoconcert*, in de tweede helft van 1901, ontstond de *Cellosonate*. Je proeft soms hoe nabij het *Tweede pianoconcert* is. Op 2 december 1901 bracht Rachmaninov de sonate samen met de cellist Anatol Brandoev in première. Op 10 december 1901, acht dagen later, voltooide hij hem. Pardon, eerst uitvoeren en dan pas voltooien? Ja, want tijdens de uitvoering had hij gemerkt dat er nog iets aan mankeerde en, ondanks zijn herwonnen zelfvertrouwen nog altijd rillend van twijfels, had hij besloten er nog het een en ander aan te veranderen. (*Stephen Westra*)

De Luxemburgse Benjamin Kruithof won al een grote hoeveelheid prijzen. In 2020 sleepte hij de eerste prijs, de publieksprijs en de prijs voor beste vertolking van een verplicht werk in

de wacht tijdens de Cello Biënnale in Amsterdam, hij is prijswinnaar van de Pablo Casals Award, de Anne en Françoise Groben Grand Prix, de Flame Competition, het Leopold Belland en het International Knopf concours. Meest recent, in 2022, won hij het Georges Enescu Concours in Boekarest. Benjamin soleerde met diverse orkesten en is ook als kamermusicus actief. In 2020 nam hij zijn eerste cd op, 'Russian Mood' met het orkest van de Nordwestdeutsche Philharmonie Herford; opus Klassik 2022 nomineerde hem in vier categorieën.

De pianist Marco Sanna soleerde en maakte kamermuziek in zulke prestigieuze muziekcentra als de Musikverein in Wenen, de Philharmonie en Kammermusiksaal in Berlijn, het Konzerthaus Berlin, het Gewandhaus in Leipzig en het Concertgebouw in Amsterdam. Hij is lid en oprichter van het Trio Orelon, waarmee hij eerste prijzen won tijdens de ARD Wettbewerf in München en de Melbourne International Chamber Music Competition. Hij maakte, gesponsord door het Lincoln Center, met pianokwintet in 2017 een tournee van vier maanden door Europa en Amerika. Samen met Judith Stapf speelde hij Beethovens tien violosonates tijdens het Beethovens Töchter project op het Beethovenfest Bonn.

Musici

Benjamin Kruithof
Marco Sanna

Cello
Piano

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

- WO 22 JAN **Evgeny Kissin, Gidon Kremer, Gautier Capuçon & Maxim Rysanov**
Legendarische namen in Sjostakovitsj-jubileum
- ZO 26 JAN **Maja Bogdanovic & Anna Fedorova**
Fauré & Chopin
- ZO 13 APR **Kevin Chen**
Winnaar Rubinstein Competition schittert in Chopin & Liszt

Zullen we Vrienden worden?

M-Friends draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

